

ترجمه و برداشتی

از:

قرآن مجید

جزوه پنجم

ترجمه و برداشت: از استاد سید حسن ابطحی

تنظیم موضوعی: جمعی از دانشمندان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ لَا سِوَا عَلَى
بَقِيَّةِ اللَّهِ رُوحِي وَأَرْوَاحُ الْعَالَمِينَ لِتُرَابٍ مَقْدَمِهِ الْفِدَاءُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

این جزوه باموضوع بندی مسئله «تزکیه نفس» از آیات قرآن تنظیم شده و هر آیه ای که مربوط به موضوعی از این علم است بعد از همان آیه ترجمه شده و سپس برداشتی از آیات در فصل جداگانه ای ارائه داده شده است. و بخاطر آنکه مباحثمان فعلاً در مسائل تزکیه نفس است قبل از مسائل اعتقادی آیاتی که مربوط به مراحل تزکیه نفس است در این جزوه آورده شده است.

ضمناً نباید گمان کرد، آنچه را که در اینجا می نویسیم تفسیر آیات قرآن بوده و یا حتی توضیح قرآن است. بلکه فقط یک نوع راهنمایی است که برای تدبّر بیشتری در قرآن و توجّه دوستان به سخنان حضرت حقّ جلّ و علایادآوری شده است.

تا ان شاء الله سالکین إلى الله با تأمل زیادتری موفّق به قرائت قرآن گردند. و ضمناً آیاتی که در این جزوه قرائت می شود جابجا شده و تنظیم موضوعی گردیده است.

یعنی اگر شما بخواهید آیانی که مربوط به تزکیه نفس است را پشت سر هم قرائت کنید به ترتیب قرآن مجید در این جزوه آورده شده است و بعدها سایر آیات که مربوط به عقاید و فروع احکام است در جزوات جداگانه ای آورده خواهد شد ان شاء الله.

به امید موفقیت و السلام

سید حسن ابطحی



اعوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

آیه ۲۷۳ از سوره مبارکه بقره

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ

يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ

إِلْحَافًا وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

ترجمه آیه ۲۷۳

برای فقرائی که در راه خدا در تنگنا قرار گرفته‌اند، نمی‌توانند حرکتی و مسافرتی در روی زمین بکنند (و پولی به دست بیاورند و از بس عفت نفس دارند) آن‌ها را افراد بی‌اطلاع، ثروتمند تصور می‌کنند، اما تو آن‌ها را از چهره‌هایشان می‌شناسی. آن‌ها از مردم با اصرار چیزی سؤال نمی‌کنند و آنچه از خوبیها انفاق می‌کنید، پس قطعاً خدا به آن دانا است. (۲۷۳)

برداشت از آیه ۲۷۳ (عفت نفس)

سالک الی الله باید عفت نفس داشته باشد و جز به پروردگارش اعتماد نکند، چشم‌داشتی به مال مردم نداشته باشد هر چند فقیر و مستمند باشد، به اصطلاح تا می‌تواند صورتش را با سیلی سرخ نگه دارد و از مردم در امور مالی سؤال نکند، همیشه به پایین‌تر از خود در مادیات نگاه کند و معتقد باشد که خدا او را می‌بیند و به مشکلاتش رسیدگی می‌کند.

آیه ۲۷۴ از سوره مبارکه بقره

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ

رَبِّهِمْ وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

ترجمه آیه ۲۷۴

کسانی که اموالشان را شب و روز مخفی و علنی انفاق می کنند، برای آن ها اجرشان در نزد پروردگارشان محفوظ خواهد بود و بر آن ها خوفی نیست و آن ها محزون نخواهند شد. (۲۷۴)

برداشت از آیه ۲۷۴ (فایده انفاق)

یکی از فواید انفاق این است که سالک الی الله را از رذایل پاک می کند، نفسش را تزکیه می کند، خدای تعالی به او کمک می کند تا به مقام اولیاء خدا برسد که برای اولیاء خدا نه خوفی هست و نه برای چیزی محزون می شوند.

آیه ۲۸۵ از سوره مبارکه بقره

أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

ترجمه آیه ۲۸۵

پیامبر به آنچه از طرف پروردگارش بر او نازل شده ایمان دارد و مؤمنین همه شان به خدا و ملائکه اش و کتابهایش و پیامبرانش ایمان آورده اند. (این ها می گویند:) ما میان هیچ یک از پیامبران خدا فرقی نمی گذاریم و می گویند: (ما آنچه را که پیامبران آورده اند) شنیدیم و اطاعت کردیم، ما بخشش تو را پروردگاران، می خواهیم و بازگشت به سوی تو است. (۲۸۵)

برداشت از آیه ۲۸۵ (ایمان)

سالک الی الله باید دائماً در آیات الهی تفکر کند تا ایمانش به خدا، رسول و ملائکه تقویت شود، اطاعت و بندگی اش به خدای تعالی زیاد شود و پیغمبر اکرم ﷺ را که اول مؤمن به قرآن و دستورات الهی است الگوی خود قرار دهد و بداند که بازگشتش به سوی پروردگارش خواهد بود.

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ عَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا
تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَ اغْفِرْ لَنَا
وَ اَرْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

ترجمه آیه ۲۸۶

خدا کسی را جز به قدر وسعش تکلیف نمی‌کند. آنچه انسان کسب می‌کند، برای خود انجام داده و آنچه از بدی کسب می‌کند، بر ضرر خود اقدام نموده است. پروردگار ما، اگر ما فراموش کردیم یا خطا نمودیم، ما را مؤاخذه نکن. پروردگار ما، کارهای سختی را بر ما تحمیل نکن، آنچنان که آن را بر گذشتگان قبل از ما تحمیل فرمودی. پروردگار ما، آنچه را که ما طاقت تحمّلش را نداریم، بر ما قرار مده و ما را عفو کن و ما را ببخش و به ما مهربانی کن. تو مولای ما هستی، پس ما را بر جمعیت کفار یاری فرما. (۲۸۶)

برداشت از آیه ۲۸۶ (مناجات با خدا)

سالک الی الله باید در معرفت خدا آنچنان عمیق باشد که بداند پروردگارش به قدر وسع او بیشتر بر او تکلیف نمی‌کند و با ذات مقدّس پروردگار با پیمودن مراحل تزکیه نفس، انس بگیرد، مناجات کند، خود را از امت مرحومه که رحمت خاص خدا شامل آنها شده بداند و در همه حال عفو، مغفرت و رحمت را از پروردگارش مطالبه کند و خود را آنچنان بسازد که بتواند با یاری پروردگار بر کفار به خصوص شیطان غلبه نماید.

«سورة مبارکه آل عمران»

آیات ۱۴-۱۵ از سورة مبارکه آل عمران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ
الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاَبِ ﴿١٤﴾ قُلْ أُوْنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ
اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾

ترجمه آيات ۱۴-۱۵

محبت به خواسته‌های نفسانی از قبیل زنها و فرزندان و اموال زیاد از طلا و نقره و اسبهای سواری
نشان‌دار و چهارپایان و زراعتهای مزارع در نظر مردم جلوه داده شده است. این‌ها کالای زندگی دنیا است، اما
خدا است که در نزد او عاقبت خوبی خواهد بود. (۱۴)
بگو: آیا به شما خبر دهم از آنچه بهتر از این‌ها است؟ برای کسانی که تقوی داشته باشند، نزد
پروردگارشان بهشتی است که از پائین آن‌ها نه‌رهای جاری است، همیشه در آن می‌مانند و همسران
پاکیزه‌ای و رضوان خدا است و خدا به حالات بندگانش بینا است. (۱۵)

برداشت از آیات ۱۴-۱۵ (ترک شهوات)

طبیعتاً برای انسان شهوت‌های جنسی، محبت به فرزند و ظروف طلا و نقره و اموال فراوان از کشاورزی
و دامداری و به طور کلی آنچه انسان از زندگی دنیا لذت می‌برد، او را از همه چیز غافل می‌کند ولی سالک الی
الله باید حواسش جمع باشد و بداند که تقوا، بهشت، همسران پاک و پاکیزه در بهشت و رضایت پروردگار از
همه آنچه در دنیا از لذائذ وجود دارد بهتر است و خدا به قلوب بندگانش و آنچه می‌کنند بینا است.

آیات ۱۶-۱۷ از سوره مبارکه آل عمران

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾

الصَّابِرِينَ وَ الصَّادِقِينَ وَ الْقَانِتِينَ وَ الْمُتَّقِينَ وَ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾

ترجمه آیات ۱۶-۱۷

آن کسانی که می‌گویند: پروردگار ما، قطعاً ما ایمان آورده‌ایم، پس گناهان ما را بیامرز و ما را از عذاب آتش نگه دار. (۱۶)
آن‌هایی که صابرند، راستگویند، خاضع‌اند و انفاق‌کننده هستند و در سحرها استغفار می‌کنند. (۱۷)

برداشت از آیات ۱۶-۱۷ (توبه)

سالک الی الله در مقام مناجات با پروردگار بیشتر از هر چیز به ایمانش تکیه کرده و بخشش خدا را از لغزش‌هایش طلب می‌کند و مهمترین آرزویش این است که از عذاب آتش حفظ شود.
سالک الی الله در مقابل رسیدن به خدا مشکلات را تحمل می‌کند، صداقت به خرج می‌دهد، در مقابل پروردگارش خضوع و خشوع می‌کند، به دیگران انفاق می‌نماید و در سحرها از خدای تعالی طلب بخشش می‌کند.

آیات ۲۱-۲۲ از سوره مبارکه آل عمران

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَ يَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَ يَقْتُلُونَ الَّذِينَ

يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ

حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

ترجمه آیات ۲۱-۲۲

قطعاً کسانی که به آیات الهی کافرنند و انبیاء را بی‌جهت می‌کشند و کسانی از مردم را که امر به عدالت و درستی می‌کنند به قتل می‌رسانند، آن‌ها را به عذاب دردناکی بشارت بده. (۲۱)

آن‌ها کسانی هستند که اعمالشان در دنیا و آخرت از بین رفته و یاورانی ندارند. (۲۲)

برداشت از آیات ۲۱-۲۲ (نتیجه کفر)

کفران هدایت‌های الهی آن قدر انسان را به بدبختی می‌کشاند که بدون جهت دست به کشتن اولیاء خدا و انبیاء که مردم را به عدل و قسط دعوت نموده دراز می‌کنند. این‌ها بدانند که اعمال خویشان هم در دنیا و آخرت از بین می‌رود و هیچ کس به آن‌ها کمک نمی‌کند.

آیات ۳۱-۳۲ از سوره مبارکه آل عمران

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَ يُغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ

الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

ترجمه آیات ۳۱-۳۲

بگو: اگر خدا را دوست دارید، پس از من پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را بیامرزد و خدا بخشندهٔ مهربانی است. (۳۱)
بگو: خدا و رسول را اطاعت کنید. اگر قبول نکردند، قطعاً خدا کفار را دوست ندارد. (۳۲)

برداشت از آیات ۳۱-۳۲ (محبت)

سالک الی الله باید در مرحلهٔ محبت، آنچنان خدا را دوست داشته باشد که محبت دیگری در دلش راه پیدا نکند و از خدا بخواهد تا خدای تعالی هم او را دوست بدارد، گناهان او را ندیده بگیرد و راه به دست آوردن این محبت تنها و تنها اطاعت از رسول خدا است و باید بداند که خدا کفران کنندگان را دوست نمی‌دارد.

آیات ۵۶-۵۸ از سوره مبارکه آل عمران

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَعَذَّبْنَاهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مَا لَهُمْ مِنْ

نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَ أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَ

اللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَ الذِّكْرِ

الحكيم ﴿٥٨﴾

ترجمه آیات ۵۶-۵۸

پس آن وقت؛ کسانی را که کافر شده‌اند، عذاب سختی در دنیا و آخرت خواهیم نمود و برای آن‌ها یاور و کمکی نخواهد بود. (۵۶)

و اما کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته کرده‌اند، اجر آن‌ها کاملاً داده می‌شود و خدا ظالمین را دوست ندارد. (۵۷)

این‌ها را که برای تو می‌خوانیم، از نشانه‌ها و آیات الهی است و یادآوری حکیمانه است. (۵۸)

برداشت از آیات ۵۶-۵۸ (نتیجه کفر و ایمان)

کسی که حق را بپوشاند و حقوق الهی را کفران کند در دنیا و آخرت وجدانش او را به عذاب سختی مبتلا می‌کند و هیچ کس به کمک او نمی‌آید اما کسی که الطاف پروردگار را منظور کند و به خدای تعالی ایمان داشته باشد و کارهای شایسته کند در دنیا و آخرت به پاداش‌های خوبی خواهد رسید. این حقیقتی است که خدا در قرآن به عنوان حکمت بیان فرموده است.

آیه ۱۶۴ از سوره مبارکه آل عمران

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَ

لَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَ لَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا

فَقُولُوا أَشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

بگو: ای اهل کتاب، بیائید در کلمه‌ای که ما و شما با هم اتفاق داریم، متحد شویم. آنکه جز خدا را نپرستیم و برای او چیزی را شریک قرار ندهیم و بعضیمان را برای بعض دیگر پروردگارانگی غیر از خدا نگیریم. اگر آن‌ها قبول نکردند، بگوئید: شاهد باشید به اینکه ما مسلمانیم. (۶۴)

برداشت از آیه ۶۴ (اتحاد و دوستی)

سالک الی الله تا می‌تواند باید با مردم ائتلاف و ارتباط داشته باشد و در مقابل دشمن مشترک، وحدت خود را با دیگران حفظ کند تا جایی که خدای تعالی یهود و نصاری را برای مبارزه با دشمنان مشترکشان با مسلمان‌ها دعوت به اتحاد فرموده و آن‌ها را در مقابل معاندین و کفار بسیج فرموده است.

آیات ۶۹-۷۱ از سوره مبارکه آل عمران

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَ مَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَ مَا

يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَ أَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَ تَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَ أَنْتُمْ

تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

ترجمه آیات ۶۹-۷۱

جمعی از اهل کتاب دوست دارند که شاید شما را گمراه کنند. آن‌ها جز خودشان کس دیگری را گمراه نمی‌کنند ولی شعور ندارند. (۶۹)

ای اهل کتاب! چرا به آیات خدا کافر می‌شوید؟ و حال آنکه شما شهادت (به حقانیت آن) می‌دهید. (۷۰)

ای اهل کتاب، چرا حق را بوسیله باطل می‌پوشانید و حق را کتمان می‌کنید و حال آنکه شما (همه چیز را)

برداشت از آیات ۶۹-۷۱ (اظهار حقیقت)

سالک الی الله باید همیشه هدایت دیگران را بخواهد و اگر گمراهی مردم را دوست داشته باشد به هیچ وجه موفق به کمالات نمی‌شود.

سالک الی الله باید نشانه‌های خدا را دقیقاً درک کند و روی حق پرده نیندازد و آنچه حقیقت دارد همان را اظهار کند.

آیات ۷۵-۷۷ از سوره مبارکه آل عمران

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِنطَارٍ يُودِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بَدِينَارٍ لَا يُودِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيَّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَهُمْ عَذَابُ الْعِلْمِ ﴿٧٧﴾

ترجمه آیات ۷۵-۷۷

و در میان اهل کتاب کسانی هستند که اگر آن‌ها را بر ثروت و پول زیادی آمینشان قرار دهی، آن را به تو بر می‌گردانند (و امانتداری می‌کنند) ولی اگر به بعضی از آن‌ها یک دینار بسپاری، به تو بر نمی‌گردانند، مگر تا وقتی که بالای سر آن‌ها ایستاده باشی و اعمال قدرت کنی، آن به خاطر این است که می‌گویند: ما در مقابل اهل

مکّه مسئول نیستیم و به خدا دروغ می‌بندند و حال آنکه آن‌ها می‌دانند (چه می‌کنند). (۷۵)

بله کسی که به عهد خود وفا کند و تقوی داشته باشد، قطعاً خدا متّقین را دوست می‌دارد. (۷۶)

قطعاً کسانی که عهد با خدا و قسمهای خود را به قیمت کمی می‌فروشد، آن‌ها هیچ فائده‌ای در آخرت نخواهند بُرد و خدا با آن‌ها در روز قیامت حرف نمی‌زند و حتّی به آن‌ها نگاه نمی‌کند و آن‌ها را تزکیه نمی‌نماید و برای آن‌ها عذاب دردناکی خواهد بود. (۷۷)

برداشت از آیات ۷۵-۷۷ (بعضی از مردم روز قیامت تزکیه نمی‌شوند)

سالک الی الله باید اعمالی انجام دهد که مردم او را امین خود بدانند و اگر چیزی به او سپردند لازم نباشد که با زحمت از او بگیرند.

سالک الی الله باید به عهدش وفا کند و تقوا داشته باشد زیرا خدا متّقین را دوست دارد.

سالک الی الله باید در عهدی که با خدا بسته و برای قسمهایش ارزش زیادی قائل باشد زیرا اگر این چنین نبود خدای تعالی در روز قیامت به او محبّت نمی‌کند، با او حرف نمی‌زند، به او نگاه نمی‌کند و او را از صفات رذیله تزکیه نمی‌نماید و طبعاً در عذاب دردناکی باقی خواهد ماند.

آیات ۷۸-۸۰ از سوره مبارکه آل عمران

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُؤُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ مَا هُوَ

مِنَ الْكِتَابِ وَ يَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ مَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ يَقُولُونَ

عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَ

الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ لَكِنْ كُونُوا

رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَ بِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾ وَ لَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ

تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَ النَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَلَا يَأْمُرُكُمْ بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ

ترجمه آیات ۷۸-۸۰

و جمعی از آن مردم آنچنان در خواندن کتاب زبان خود را می گردانند که شما گمان کنید آنچه می خوانند از کتاب است و حال آنکه از کتاب نیست و حتی می گویند: این از نزد خدا است و حال آنکه آن از جانب خدا نیست و بر خدا دروغ می بندند و حال آنکه (حقیقت را) می دانند. (۷۸)

خدا به هیچ بشری کتاب و حکومت و نبوت را نمی دهد تا به مردم بگوید: بنده من باشید و خدا را کنار بگذارید، ولی به خاطر آنچه از کتاب یاد گرفته و به خاطر آنچه خودتان درس می گرفتید، باید تربیت کننده دیگران باشید. (۷۹)

و به شما امر نمی کند که ملائکه و انبیاء را پروردگاران خود بدانید. آیا ممکن است خدا شما را به کفر، بعد از آنکه مسلمان بوده اید دستور دهد؟ (۸۰)

برداشت از آیات ۷۸-۸۰ (عجب و غرور)

سالک الی الله باید از هر چیزی مهمتر و بدتر دروغ بستن به خدا و کتاب خدا را بداند و از آن پرهیز کند. سالک الی الله برای حکمتی که خدا در قلب او قرار داده نباید مغرور شود و مردم را به بندگی خود دعوت کند فقط باید بداند که زمانی ارزش وجودی پیدا می کند که خود را رابط بین خدا و خلق در تعلیم کتاب بشناسد.

سالک الی الله باید بداند که هیچ کس در ردیف خدای تعالی حتی ملائکه و انبیاء ربوبیت مستقلی ندارند بلکه تنها آن ها واسطه فیوضات الهی هستند.

آیات ۸۶-۹۰ از سوره مبارکه آل عمران

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ شَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَ جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾ أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ

عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ

عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَ

أَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيْمَانِهِمْ ثُمَّ

كُفِّرُوا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾

ترجمه آیات ۸۶-۹۰

چگونه خدا مردمی را که بعد از ایمان آوردنشان کافر شده‌اند، هدایت کند؟ و حال آنکه آن‌ها می‌دانند و شاهد بوده‌اند که قطعاً این رسول حق است و برای آن‌ها دلائل روشنی بر این موضوع آمده است و خدا مردم ظالم را هدایت نمی‌کند. (۸۶)

این‌ها جزایشان این است که لعنت خدا و ملائکه و همه مردم بر آن‌ها خواهد بود. (۸۷)
آن‌ها در آن لعنت خدا، همیشه خواهند بود و از عذابشان تخفیف داده نمی‌شود و آن‌ها مورد نظر و توجه واقع نمی‌گردند. (۸۸)

مگر کسانی که بعد از آن توبه کنند و خود را اصلاح نمایند، در این صورت خدا بخشنده‌ای مهربان است. (۸۹)

کسانی که کافر شده‌اند بعد از آنکه ایمان داشته‌اند و سپس بر کفرشان افزوده‌اند، هرگز خدا توبه آن‌ها را قبول نمی‌کند و آن‌ها همان گمراهانند. (۹۰)

برداشت از آیات ۸۶-۹۰ (توبه)

سالک الی الله نباید در ایمان و اعتقاداتش متزلزل باشد و به خود ظلم کرده از راه حق منحرف شود که اگر این چنین شد از رحمت و مهربانی خدا، ملائکه و همه مردم دور است، همیشه در عذاب الهی باقی خواهد ماند و به هیچ وجه موفق به کمالات نخواهد شد، خدا و ملائکه و اولیای او، او را مورد توجه قرار نخواهند داد مگر آن که قدم در مرحله توبه نصوح بگذارد، خود را از صفات رذیله پاک کند و اعمال شایسته انجام دهد که خدا در این صورت بخشنده و مهربان است اما اگر باز هم به این تزلزل ادامه داد دیگر خدا توبه او را قبول نمی‌کند زیرا معنی توبه نصوح این است که به گناه و کفر به هیچ وجه برنگردد.